

DEN PROTESTERENDE PROFESSOR

En af Tysklands førende danmarkskendere, **BERND HENNINGSSEN**, går imod hædringen af Kurt Westergaard, der trues på livet for sin Muhammed-tegning. Fem år efter tegningens offentliggørelse, advarer Henningsen mod at støtte tegneren. Forbundskansler Angela Merkel agerer forkert, når hun forsvarer Westergaard, for han har selv været ude om det, mener professoren.

Af Michael Kuttner

BERLIN: Det kan godt være, der er elfenbenstårne i Tyskland, hvor dannelse sættes højt og man er De's med naboer, kassedamen og taxichaufføren. Akademiske titler udløser stadig respekt, eksperter betragtes ikke som latterlige og den sociale arv er i god behold – overlægesønner bliver overlæger, damefrisørdøtre bliver damefrisører, som man kan udlede af rapporter om emnet.

Men derfor kan man jo godt ramme en pæl gennem konventionerne. Det er lykkedes for professor Bernd Henningsen. Han skrev for et par uger siden en kommentar i avisen Süddeutsche Zeitung. Den drejede sig om Kurt Westergaard, der, som det vil være en del bekendt, stod bag en af Muhammed-karikaturerne i Jyllands-Posten 2005, der førte til internationale uroligheder og mordforsøg mod den danske tegner; senest har initiativtageren til projektet dengang, kulturredaktør Flemming Rose, udgivet en bog om balladen og tankerne bag.

Professoren protesterede mod, at Westergaard for nylig fik en fornem, tysk pris for pressefrihed og i den anledning blev hyldet af forbundskansler Angela Merkel. »Presse- og

ytringsfriheden er ikke blevet en døjt bedre med denne hæder,« skrev professor Henningsen, der betragter Jyllands-Posten som »det ivrigste medie, når det drejer sig om udbredelse af fremmedfjendtligt tankegods, som Dansk Folkeparti og dets anfører Pia Kjærsgaard står for i Danmark«. Lidt efter hed det: »En udmærkelse af Kurt Westergaard er en udmærkelse af Jyllands-Posten, en udmærkelse af Dansk Folkeparti, en udmærkelse af det xenofobiske miljø i Danmark og Skandinavien.«

Henningsen har med sine ord antændt en raket. Den trykte udgave af kommentaren vakte opsigt, og i Süddeutsche Zeitungs webavis udløste hans meninger 75 læserreaktioner, overvejende negative. Nogle beskyldte ham for ikke at tage mordtruslerne mod Westergaard alvorligt, andre for at elske islamister.

»Der hældes oceaner af møg over mig i internettet. Jeg har desuden fået anonyme e-mails og navngivne protester,« fortæller han

Der blev også sendt gammeldags breve, og på et tidspunkt holdt Bernd Henningsen helt op med at læse kommentarerne på internettet.

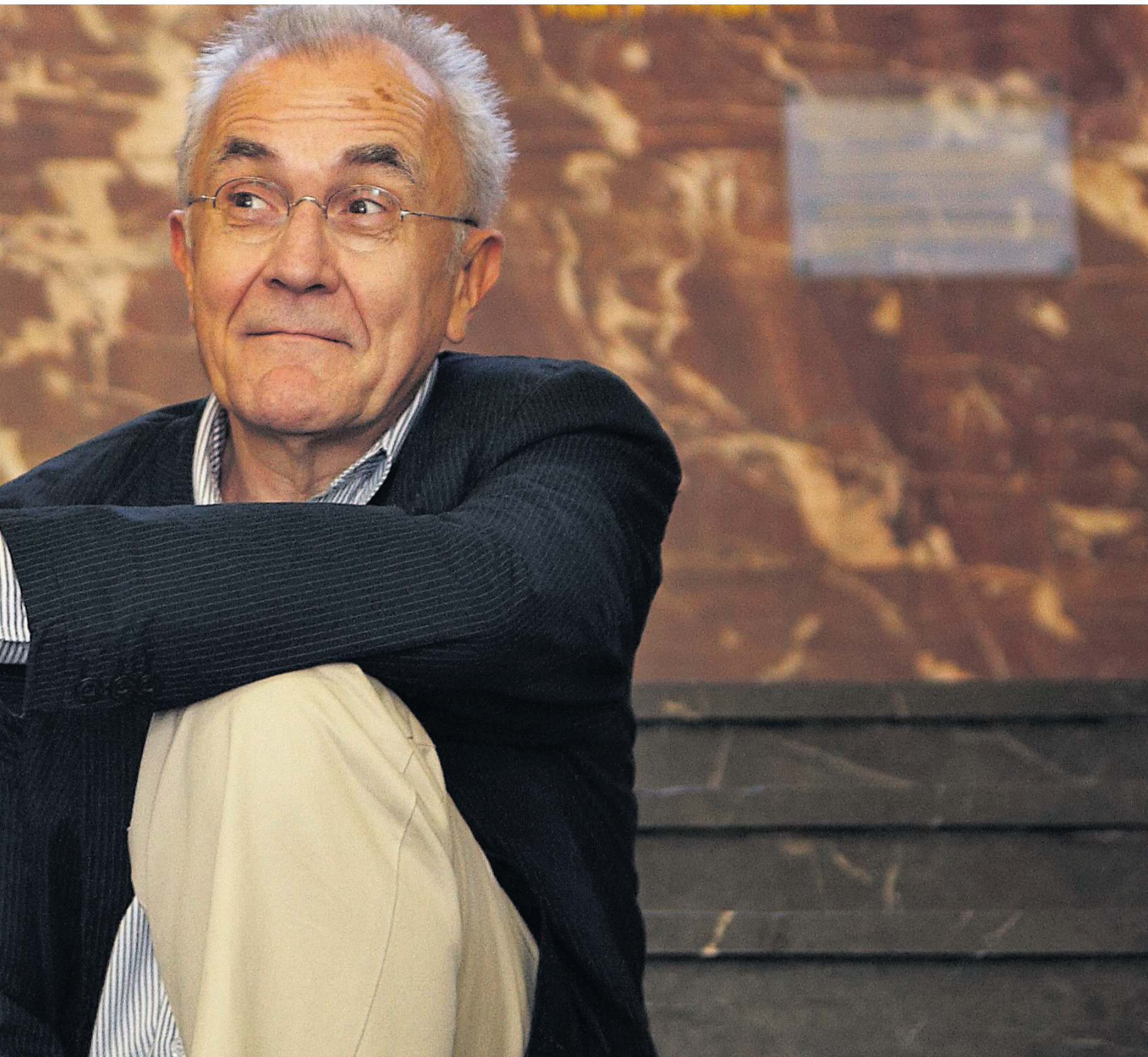
MAN KAN HÆVDE, at det stadig er billigt sluppet i forhold til Westergaard, der ikke kan købe en is uden at være ledsaget af et uspecificeret antal livvagter. Men Henningsen er ikke hvem som helst. Han er en af de førende kendere af Danmark og Norden i Tyskland, og selv om han i disse dage pensioneres fra stillingen som professor ved Humboldt-universitetet i Berlin, er han fortsat et fyrtårn i de tysk-danske forbindelser. Det er folk som ham, der er med til at påvirke landsmænd om, hvad de skal mene om kongeriget. Han er fortsat adjungeret professor ved Københavns Universitet, og når tidligere forbundskansler Helmut Schmidt, der med sine 91 år stadig skriver artikler og bøger, ønsker oplysninger om Danmark, spørger han Bernd Henningsen.

Professoren er altså værd at stifte bekendtskab med, og i et land, der stadig tynges af historien – om end ikke så meget som tidligere – fortæller mandens baggrund et og andet. Henningsen er født i Flensborg 1945, få uger efter, at den sidste naziregering kapitulerede, som det bemærkes i et festskrift til ham. Mange af de overlevende spidser fra Det Tredje

Rige havde søgt tilflugt her, hvor de blev fanget af besættelsesstyrkerne. Hans syv år ældre bror sad på trappen til familiens bolig i Glücksborg, ti kilometer fra Flensborg, og kunne se, hvordan Adolf Hitlers yndlingsarkitekt Albert Speer, der bl.a. havde deltaget i opførelsen af koncentrationslejre, blev sendt i march rundt om slotssøen af de allierede, så Førerens overlevende ven kunne få frisk luft.

»**JEG VOKSEDE OP** i fimsen af genopbygning og fortrængning,« siger Henningsen i dag.

Det såkaldte Wirtschaftswunder – Tysklands økonomiske mirakel – og uviljen mod at tale om mordet på seks millioner jøder og andre krigsforbrydere prægede ham og kammeraterne. Han lærte dansk som en slags protest, fordi Danmark ikke var synderlig populær dengang. Næsten alle ville væk. Kun en enkelt fra hans gymnasieklasse blev i Flensborg. Broderen på trappen er i dag professor i Honolulu, en anden bor i Danmark. Bernd Henningsen har overvejende holdt sig til tyske universitetsbyer, men beskæftiget sig med Norden det meste af sit liv – og med, hvordan

»Kultivering af nederlaget. Den med, at »vi er et lille land og vi kan ikke gøre nogen forskel«. Det er en stor fejl, hvilket jo har vist sig efter 2005, i hvert fald i den muslimske del af verden,« siger den tyske professor Bernd Henningsen, her på hovedtrappen i Humboldt-universitetet. Foto: Christian T. Joergensen/EUP-IMAGES

TYSK OPRÅB

■ Bernd Henningsen, f. 1945 i Flensburg. Studier i politologi, filosofi og skandinavistik, 1968. Magister 1972, dr. phil 1974. Underviser, dels i München, dels i Minneapolis, Zürich og en række andre tyske universiteter. Professor i skandinavistik og kulturvidenskab samt medgrundlægger af og første direktør for Nord-europa-institutet ved Humboldt-universitetet i Berlin 1992. Professor ved universitetet i Greifswald 2002, professor ved Humboldt-universitetet i Berlin fra 2005. Adjungeret professor i Stockholm, Örebro og København. Talrige videnskabelige skrifter og mere populære bøger om Norden, senest »Dänemark«, udgivet af tidl. forbundskansler Helmut Schmidt og fhv. forbundspræsident Richard von Weizsäcker, 2009.

hans nation har håndteret holocaust.

Der er ikke mange udlændinge, som ved mere om Danmark end Henningsen – hans magisterkonferens drejede sig om Søren Kierkegaards lærer Poul Martin Møller, og han har skrevet en række indsigtfulde bøger om landet, den seneste skrev han sidste år på bestilling fra Schmidt og tidligere forbundspræsident Richard von Weizsäcker. Men han medgiver gerne, at hans tyske baggrund – og opvækst som efterkrigsbarn – er medvirkende til, at han ikke er en stor beundrer af hverken Westergaard eller Dansk Folkeparti.

De mener, at hæderen til Westergaard komplimenterer fremmedhadet. Men skal man lade en mand, der trues på livet, sejle sin egen sø?

»Der er en masse hykleri. I Tyskland æres Westergaard, men Thilo Sarrazin, den hidtidige forbundsbankdirektør, der har udgivet en indvandringskritisk bog, kritiseres af kansleren.«

Nogle vil mene, at det var idiotisk at offentliggøre tegningerne, men at man må vise solidaritet i det øjeblik, ytringsfriheden angribes og karikaturens ophavsmand er i livsfare?

»Han kan ikke gøre, hvad han vil.

»Han burde have vidst, hvad han gik ind til. Vi er i en verden med fundamentalister. Ytringsfriheden er indskrænket.«

BERND HENNINGSEN

Han må tage konsekvenserne.«

Det lyder som en ytring mod ytringsfriheden?

»Han burde have vidst, hvad han gik ind til. Vi er i en verden med fundamentalister. Ytringsfriheden er indskrænket. Tænk på statsminister Thorvald Stauning, der i trediverne, da det gjaldt om ikke at irritere Tyskland, sagde: Vi har pressefriheden for ikke at bruge den.«

Burde tegningerne have været forbudt?

»Nej, for Guds skyld. Han kan gøre, hvad han vil. Men han må være klar over følgerne.«

Kan bestemte partier være forkerte i et demokrati?

»Et samfund fortjener de partier, det har. Men derfor behøver man jo ikke at være enige med dem.«

Nævn tre positive ting ved Danmark.

»Sproget, som kan udtrykke følelser bedre og mere nuanceret end tysk – tag et ord som »dejligt«, det findes kun på dansk. Humoren. Og det afslappede, tilbagelænedede; måske kommer det af de mange øer. Der har altid været en færg, man skulle vente på, og mens man venter tager man sig en øl og falder i snak med folk.«

Og tre negative?

»Kultivering af nederlaget. Den med, at »vi er et lille land og vi kan ikke gøre nogen forskel«. Det er en stor fejl, hvilket jo har vist sig efter 2005, i hvert fald i den muslimske del af verden. Der er også, hvad man kan kalde den lilles arrogance. Mottoet er: Det gør ikke noget, at vi træder på de størres fødder, for vi betyder ikke noget. Jeg kan kun sige: Hvis tysk politik argumenterede som den danske, ville klagerne til menneskeretskommissionen hobe sig op. Men Danmark kan som et mindre land tillade sig mere.«

Er det typisk for små lande, gælder det også i Schweiz, for eksempel?

»Schweizerne er mere alvorlige,

mere tyske! Jeg ser det heller ikke i samme omfang i Norge eller Sverige. Jeg tror, det er specielt dansk.«

Og den tredje ufordelagtighed?

»Der er en vis, underliggende aggressivitet. Hvis jeg opførte mig over for mine tyske studerende, som danske kolleger opfører sig over for deres, ville jeg komme i vanskeligheder. Tyskerne har været meget autoritetstro, der var en tro på uniformer og man var utilnærmelig. Det har ændret sig. I dag er man høfligere og mindre aggressiv i Tyskland end i Skandinavien, fornemmer jeg.«

Danskerne syn på Tyskland?

»Det er endnu mere dramatisk forandret end tyskernes opfattelse af Danmark. Den danske kritik af Tyskland er jo gammel, jeg blev forbavset over at læse hos Grundtvig, hvor langt den går tilbage. Tidligere tænkte danskere på pikkelhue eller Hitler, når Tyskland var på programmet. Det er ikke forsvundet, men spiller slet ikke den samme rolle. Danskerne er mere velvilligt indstillet, bedsteforældrenes fordomme er overvundet.«

michaelkuttner@yahoo.de